
Kristian Pedersen

Nya bestämmelser om ramavtal,
särskilt i försörjningssektorerna

2016 nr 4

UrT

SÄRTRYCK UR UPPHANDLINGSRÄTTSLIG TIDSKRIFT

Nya bestämmelser om ramavtal, särskilt i försörjningssektorerna

Kristian Pedersen*

1 Inledning

Tidigare har kanske inbitna upphandlingsentusiaster förvånats över att upphandlingsfrågor inte varit det som intresserat allmänheten mest och att även de mest spännande lagstiftningsprojekten på upphandlingsområdet har gått förhållandevis obemärkt förbi. Så är dock inte fallet med det svenska genomförandet av 2014 års upphandlingsdirektiv,¹ som tvärtom blivit politiskt sprängstoff och i skrivande stund så gott som dagligen uppmärksammas inte bara av upphandlingsmedia, utan även i den lite mer allmänt tillgängliga nyhetsrapporteringen.

Vid sidan av de mer politiskt laddade delarna av regeringens lagförslag,² såsom krav på villkor enligt kollektivavtal, finns det dock många andra nyheter som inte rönt samma uppmärksamhet. En sådan nyhet är det nya försörjningsdirektivets bestämmelser om ramavtal, vilka huvudsakligen föreslås genomföras i kapitel 7 i den nya lagen om upphandling inom försörjningssektorerna (NLUF).

Delvis kan detta sannolikt förklaras med det generellt sett styvmoderliga sätt på vilket försörjningssektorerna behandlas i förhållande till den klassiska sektorn. En annan förklaring kan dock vara att många inte har klart för sig vilka skillnader som faktiskt hittills funnits i de rättsliga förutsättningarna för användning av ramavtal i försörjningssektorerna jämfört med den klassiska sektorn. Dessa skillnader kan det för övrigt, baserat på förarbetena till den nu gällande lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (LUF), ifrågasättas om den svenska lagstiftaren inte bidragit till att fördunkla genom att i flera fall utan närmare motivering förutsätta att det som gäller för den klassiska sektorn även ska gälla för försörjningssektorerna.

Syftet med förevarande artikel är att råda bot på bristen på uppmärksamhet för det nya försörjningsdirektivets bestämmelser om ramavtal, genom att närmare analysera de nya bestämmelserna, och särskilt skillnaderna i förhållande

---

* Advokat och delägare i Advokatfirman Kahn Pedersen.

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/23/EU av den 26 februari 2014 om tilldelning av koncessioner, Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU av den 26 februari 2014 om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG samt Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/25/EU av den 26 februari 2014 om upphandling av enheter som är verksamma på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster och om upphävande av direktiv 2004/17/EG.

² Prop. 2015/16:195 Nytt regelverk om upphandling.

till bestämmelserna i 2004 års försörjningsdirektiv³ och LUF. För att underlätta förståelsen av de befintliga såväl som de nya bestämmelserna för försörjningssektorerna, och betydelsen av den förändring som gjorts, är det dock även nödvändigt att i det följande redogöra för bestämmelserna om ramavtal i den klassiska sektorn, såväl i 2004 års upphandlingsdirektiv för den klassiska sektorn⁴ och lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU) som i det nya klassiska direktivets och den föreslagna nya lagen om offentlig upphandling (NLOU).

2 Nuvarande reglering

2.1 LOU

LOU:s bestämmelser om ramavtal återfinns huvudsakligen i 5 kap. LOU. Något förenklat uttryckt kan bestämmelserna sägas innebära att ramavtal enligt LOU är en särskild avtalstyp, vilken omfattas av relativt detaljerade förfarandebestämmelser inte bara vid upphandling av ramavtal, utan även vid användning av ramavtal.

En upphandlande myndighet som vill ingå ett ramavtal ska tillämpa LOU:s bestämmelser om upphandling av vanliga upphandlingskontrakt.⁵ Huvudregeln är att ramavtal i den klassiska sektorn inte får gälla under längre tid än fyra år. Bestämmelsen innebär, enligt EU-kommissionen, även att kontrakt som baseras på ramavtal inte får ha längre löptid än fyra år.⁶ Ett ramavtal får bara ha längre löptid än fyra år om det finns särskilda skäl som har att göra med föremålet för upphandlingen.⁷

Den upphandlande myndigheten kan välja att teckna ramavtal med endast en leverantör. Då ska kontrakt som bygger på detta ramavtal tilldelas i enlighet med villkoren i ramavtalet, och därför måste ramavtalet fastställa samtliga villkor för de kommande upphandlingskontrakten.⁸ Om den upphandlande myndigheten däremot väljer att teckna ramavtal med flera leverantörer måste dessa vara minst tre till antalet, förutsatt det finns ett tillräckligt antal anbudsgivare som uppfyller kvalificeringskraven och som har lämnat godtagbara anbud.⁹

³ Europaparlamentets och Rådets direktiv 2004/17/EG av den 31 mars 2004 om samordning av förfarandena vid upphandling på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (försörjningsdirektivet).

⁴ Europaparlamentets och Rådets direktiv 2004/18/EG av den 31 mars 2004 om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av byggtjänster, varor och tjänster.

⁵ Se 5 kap. 1 § LOU och artikel 32.1 i direktiv 2004/18/EG.

⁶ Explanatory Note – Framework Agreements – Classic Directive, CC/2005/03_rev 1 of 14.7.2005.

⁷ Se 5 kap. 3 § LOU och artikel 32.2 i direktiv 2004/18/EG.

⁸ Se 5 kap. 4 § LOU och artikel 32.3 i direktiv 2004/18/EG.

⁹ Se 5 kap. 5 § LOU och artikel 32.4 i direktiv 2004/18/EG. Vid upphandling enligt 15 kap. LOU, dvs. utanför det direktivstyrd området, får dock ramavtal ingås med två leverantörer, under förutsättning att samtliga villkor för tilldelning av kontrakt framgår av ramavtalet (15 kap. 2 § tredje strecksatsen LOU). Ramavtal som förutsätter förnyad konkurrensutsättning måste dock även enligt 15 kap. LOU tecknas med minst tre leverantörer.

Kontrakt får endast tecknas mellan upphandlande myndigheter och leverantörer som från början är parter i ramavtalet, dvs. det är inte möjligt att ansluta sig till ett ramavtal i efterhand. Parterna får inte göra några väsentliga avvikelser från villkoren i ramavtalet, dvs. det är inte möjligt att t.ex. teckna kontrakt för produkter som inte omfattas av det bakomliggande ramavtalet.¹⁰

Vid ramavtal med en leverantör ska kontrakt som bygger på ramavtalet tilldelas i enlighet med villkoren i ramavtalet. Den upphandlande myndigheten får skriftligen samråda med leverantören och vid behov uppmana leverantören att komplettera sitt anbud.¹¹ Förhandlingar är inte tillåtna.

Vid ramavtal med flera leverantörer får den upphandlande myndigheten, om samtliga villkor för kontraktstilldelningen är fastställda i ramavtalet, tilldela kontrakt i enlighet med dessa villkor.¹² Att samtliga villkor måste vara fastställda innebär bl.a. att ramavtalet måste innehålla en reglering av vilken av leverantörerna som i första hand ska tilldelas kontrakt, en s.k. fördelningsnyckel såsom exempelvis en rangordning.¹³

Om ramavtal ingåtts med flera leverantörer och om inte samtliga villkor är angivna i ramavtalet, ska leverantörerna i ramavtalet bjudas in att på nytt lämna anbud i enlighet med de villkor som anges i ramavtalet (s.k. förnyad konkurrensutsättning). Vid den förnyade konkurrensutsättningen ska den upphandlande myndigheten skriftligen bjuda in de ramavtalsleverantörer som kan genomföra kontraktet att lämna nya anbud. Den upphandlande myndigheten ska ange en tidsfrist som är tillräcklig för att lämna in anbud för varje särskilt kontrakt, med hänsyn tagen till upphandlingens art och omfattning. Anbudet lämnas skriftligen och den upphandlande myndigheten får inte ta del av innehållet i anbudet innan anbudstiden har löpt ut. När anbudet lämnats ska den upphandlande myndigheten tilldela kontraktet till den anbudsgivare som har lämnat det bästa anbudet på grundval av de tilldelningskriterier som angetts i förfrågningsunderlaget till ramavtalet.¹⁴

Beträffande rättsmedlens tillämpning på ramavtal i den klassiska sektorn kan konstateras att det i förarbetena till LOU anges att det för tilldelning av kontrakt baserade på ramavtal, vilka fastställer samtliga villkor för tilldelningen (med en eller flera leverantörer), inte finns någon skyldighet att skicka upplysningar om tilldelningen till ramavtalsleverantörerna och inte heller någon skyldighet att iaktta någon sådan avtalsspärr som, enligt huvudregeln i 16 kap. 1 § 1 st. LOU, gäller vid tilldelning av kontrakt.¹⁵ Beträffande tilldelning av kontrakt baserat

¹⁰ Se 5 kap. 2 § LOU och artikel 32.2 i direktiv 2004/18/EG.

¹¹ Se 5 kap. 4 § LOU och artikel 32.3 i direktiv 2004/18/EG.

¹² Se 5 kap. 6 § LOU och artikel 32.4 i direktiv 2004/18/EG.

¹³ Prop. 2006/07:128, s. 175.

¹⁴ Se 5 kap. 7 § LOU och artikel 32.4 i direktiv 2004/18/EG.

¹⁵ Prop. 2006/07:128, s. 164 f och prop. 2009/10:180, s. 118 f.

på ett ramavtal med flera leverantörer, vilket tillämpas med förnyad konkurrensutsättning, kan den upphandlande myndigheten välja mellan att inte tillämpa någon avtalsspärr, och löpa risken att kontraktet blir ogiltigförklarat om någon leverantör ansöker om överprövning och rätten finner att den förnyade konkurrensutsättningen skett i strid med bestämmelserna för ett sådant förfarande eller ramavtalets villkor och detta medfört skada eller risk för skada för sökanden, eller att frivilligt tillämpa en avtalsspärr, med påföljd att kontraktet inte kan bli föremål för en ansökan om överprövning av dess giltighet efter att avtalsspärren har löpt ut.¹⁶

2.2 LUF

LUF:s bestämmelser om ramavtal är, jämfört med ramavtalsbestämmelserna i LOU, både avsevärt mindre detaljerade och mer flexibla. Dessutom har LUF:s bestämmelser en helt annan lagteknisk utformning än LOU:s bestämmelser. De två lagarnas definitioner av ramavtal är visserligen i allt väsentligt desamma och för upphandling av själva ramavtalet gäller visserligen enligt LUF, på motsvarande sätt som enligt LOU, att den upphandlande enheten ska tillämpa LUF:s bestämmelser om upphandling av vanliga upphandlingskontrakt.¹⁷ Där slutar emellertid likheterna mellan LOU och LUF.

Exempelvis innehåller LUF ingen bestämmelse om att ramavtal inte får löpa på längre tid än fyra år, även om det i förarbetena anges att bestämmelsen i LOU kan utgöra "[e]n lämplig utgångspunkt vid bedömningen av hur lång tid ett ramavtal inom försörjningssektorerna får löpa".¹⁸

LUF innehåller vidare inget krav på att den upphandlande enheten, om den ingår ramavtal med flera leverantörer, ska göra det med minst tre leverantörer.

De största skillnaderna, mellan LOU:s bestämmelser om ramavtal och LUF:s bestämmelser om ramavtal, återfinns dock i de delar som avser hur upphandlade ramavtal får användas. Medan utgångspunkten enligt LOU, som nämnts ovan, är att ramavtal är en särskild avtalstyp med detaljerade bestämmelser för bl.a. användning (hela 5 kap. LOU) är användning av ramavtal enligt LUF istället ett fall av förhandlat förfarande utan föregående annonsering.

Detta kommer i LUF till uttryck genom att det anges att en upphandlande enhet får tilldela kontrakt genom förhandlat förfarande utan föregående annonsering om kontraktet grundar sig på ett ramavtal som upphandlats enligt LUF. Vid avrop från ramavtal enligt LUF får således den upphandlande enheten vända sig direkt till en eller flera av ramavtalsleverantörerna (beroende på vad som anges i ramavtalet och vad som i det enskilda fallet anses följa av likabehandlingsprinci-

¹⁶ Se 16 kap. 2 § 1 p., 13 § 1 st. 2 p. och 15 § 1 p. LOU.

¹⁷ Se 5 kap. 1 § LUF och artikel 14 i direktiv 2004/17/EG.

¹⁸ Prop. 2006/07:128, s. 177.

pen) samt begära in anbud och förhandla. Några formkrav för detta, utöver vad som följer av de grundläggande unionsrättsliga principerna,¹⁹ finns inte.

En konsekvens av att ramavtalsanvändning enligt LUF sker genom förhandlat förfarande utan föregående annonsering är också att den upphandlande enhet som tilldelar ett kontrakt baserat på ett ramavtal inte behöver tillämpa någon avtalspärre och att ett kontrakt som tilldelas baserat på ett ramavtal enligt LUF inte kan bli föremål för en ansökan om överprövning av dess giltighet.²⁰

3 Förslaget till nya ramavtalsbestämmelser

3.1 NLOU

Det nya klassiska direktivets bestämmelser om ramavtal, vilka huvudsakligen föreslås genomföras i 7 kap. NLOU, är i huvudsak utformade på samma sätt som de nu gällande bestämmelserna. Det finns dock vissa mindre skillnader.

En upphandlande myndighet får tilldela kontrakt som grundar sig på ett ramavtal med samtliga villkor fastställda utan en förnyad konkurrensutsättning, och enligt villkoren i ramavtalet. Myndigheten ska då tillämpa objektiva villkor, en s.k. fördelningsnyckel, för att avgöra vilken av leverantörerna som ska tilldelas kontraktet.²¹

En upphandlande myndighet får också tilldela kontrakt som grundar sig på ett ramavtal med samtliga villkor fastställda delvis efter förnyad konkurrensutsättning, förutsatt att det på förhand har att den upphandlande myndigheten ska ha den möjligheten (ett s.k. kombinationsramavtal) samt vilka av ramavtalets villkor som kan bli föremål för en förnyad konkurrensutsättning och vilka objektiva villkor som myndigheten ska använda när den avgör om tilldelning ska ske utan eller efter en förnyad konkurrensutsättning.²² Det är i dessa fall inte fråga om att en viss tilldelning görs på delvis det ena, delvis det andra sättet, utan de kontrakt som grundas på ramavtalet kan antingen tilldelas utan en förnyad konkurrensutsättning eller efter en förnyad konkurrensutsättning. De två metoderna kan inte användas samtidigt för en och samma kontraktstilldelning.

Slutligen får en upphandlande myndighet, vid tilldelning av kontrakt som grundar sig på ett ramavtal som inte har samtliga villkor fastställda, genomföra en förnyad konkurrensutsättning genom att bjuda in ramavtalsleverantörerna att på nytt lämna anbud.²³

Av förarbetena framgår att det bör vara möjligt att förhandla vid förnyad

¹⁹ Se 1 kap. 24 § LUF.

²⁰ Se 16 kap. 2 § 1 p. och 16 kap. 13 § LUF.

²¹ Se förslaget till 7 kap. 6 § NLOU och artikel 33.4 a i direktiv 2014/24/EU.

²² Se förslaget till 7 kap. 7 § NLOU och artikel 33.4 b i direktiv 2014/24/EU.

²³ Se förslaget till 7 kap. 8 § NLOU och artikel 33.4 c i direktiv 2014/24/EU.

konkurrensutsättning då det rör sig om sådana upphandlingsföremål som får upphandlas genom förhandlat förfarande med föregående annonsering för att lättillgängliga lösningar inte kan tillgodose behoven, dvs. då det rör sig om varor eller tjänster som behöver anpassas efter användaren och förhandlat förfarande använts vid ingåendet av själva ramavtalet.²⁴ Denna slutsats kan dock ifrågasättas, mot bakgrund av lagtextens (och den bakomliggande direktivtextens) tydliga formulering om skriftligt samråd.

Beträffande rättsmedlens tillämpning på ramavtal i den klassiska sektorn kan konstateras att NLOU knappast kommer att innebära några egentliga skillnader i förhållande till de nu gällande bestämmelserna i LOU.

3.2 NLUF

Medan skillnaderna mellan LOU:s och NLOU:s ramavtalsbestämmelser är begränsade, är skillnaderna desto större mellan LUF:s och NLUF:s ramavtalsbestämmelser, enkelt uttryckt på så sätt att NLUF:s bestämmelser påminner mer om NLOU:s bestämmelser än om bestämmelserna i LUF.²⁵

Till att börja med får ramavtal, enligt NLUF, löpa under längre tid än åtta år endast om det finns särskilda skäl, jämfört med att frågan hittills varit oreglerad i LUF (om än kommenterad i förarbetena enligt vad som beskrivits ovan).²⁶

En betydligt större skillnad, inte bara rent lagtekniskt utan även i praktiken, är dock det faktum att den ovan beskrivna utgångspunkten i LUF, där tilldelning av kontrakt baserat på ramavtal är ett fall av förhandlat förfarande utan föregående annonsering, har ändrats. Detta eftersom tilldelning av kontrakt baserat på ramavtal enligt NLUF ska göras enligt särskilda förfarandebestämmelser. LUF:s möjlighet att använda förhandlat förfarande utan föregående annonsering har med andra ord i NLUF bytts ut mot en reglering som, om än mindre detaljerad, har samma utgångspunkt som LOU och NLOU.

Av NLUF framgår att kontrakt som baseras på ett ramavtal ska tilldelas med tillämpning av objektiva regler och kriterier samt att dessa regler och kriterier ska anges i något av dokumenten i upphandlingen av ramavtalet.²⁷ Detta kan, men behöver inte, innebära att den upphandlande enheten tillämpar en rangordning eller annan fördelningsnyckel.

²⁴ Prop. 2015/16:195, s. 1015.

²⁵ Som en förklaring till detta anges i skäl 72 i det nya försörjningsdirektivet bl.a. att det finns behov av att öka konkurrensen genom att förbättra öppenheten och tillträdet till upphandling som genomförs genom ramavtal samt att det är därför lämpligt att se över bestämmelserna om ramavtal, bland annat genom att föreskriva att tilldelning av särskilda kontrakt som baseras på sådana avtal sker med beaktande av objektiva regler och kriterier, t.ex. efter en förnyad konkurrensutsättning, och genom att begränsa ramavtalens löptid.

²⁶ Se förslaget till 7 kap. 2 § NLUF och artikel 51.1 i direktiv 2014/25/EU.

²⁷ Se förslaget till 7 kap. 3 § NLUF och artikel 51.2 i direktiv 2014/25/EU.

Istället framgår av NLUF att kontrakt som baseras på ramavtal får tilldelas även genom förnyad konkurrensutsättning, dvs. genom att ramavtalsleverantörerna bjuds in att lämna nya anbud.²⁸

I förarbetena anges att förnyad konkurrensutsättning inte är någon skyldighet för upphandlande enheter, utan en möjlighet samt att handlingsfriheten även i övrigt är större enligt LUF än enligt LOU.²⁹ Samtidigt är det, med beaktande av kravet på att kontrakt ska tilldelas med tillämpning av objektiva regler och kriterier vilka angetts redan i ramavtalsupphandlingen, svårt att identifiera några andra tillåtna handlingsalternativ än rangordning eller annan fördelningsnyckel respektive förnyad konkurrensutsättning. Även med beaktande av att NLUF:s bestämmelser om ramavtal är mindre detaljerade än NLOU:s är det därför mycket som talar för att upphandlande enheter vid användning av ramavtal enligt NLUF kommer att behöva agera i huvudsak på samma sätt som upphandlande myndigheter enligt LOU.

En skillnad i sammanhanget, som kan komma att bli av stor praktisk betydelse och faktiskt innebär en större frihetsgrad jämfört med NLOU, är dock att det varken i NLUF eller i det nya försörjningsdirektivet finns något som hindrar förhandlingar i samband med tilldelning av kontrakt baserade på ramavtal enligt NLUF. Mot bakgrund av att, som nämnts ovan, de upphandlande enheternas handlingsalternativ de facto kanske är så många som förarbetena antyder talar dock mycket för att förhandlingsmöjligheten i praktiken kommer att få utnyttjas inom ramen för förnyade konkurrensutsättningar.

Rättsmedlens tillämplighet på ramavtal i försörjningssektorerna är dock i allt väsentligt desamma enligt NLUF som LUF. Exempelvis behöver den upphandlande enhet som tilldelar ett kontrakt baserat på ett ramavtal inte tillämpa någon avtalsspärr och ett kontrakt som tilldelas baserat på ett ramavtal enligt NLUF kan inte heller bli föremål för en ansökan om överprövning av dess giltighet.

I förarbetena anges detta bero på att försörjningsdirektivet inte föreskriver obligatorisk förnyad konkurrensutsättning eller något annat särskilt förfarande när kontrakt ska tilldelas och att detta medför, enligt regeringens bedömning, att bestämmelserna om informationsskyldighet, och därmed bestämmelserna att iaktta avtalsspärr, inte blir tillämpliga.³⁰

Även om regeringens bedömning att det inte kommer att finnas någon skyldighet enligt NLUF för upphandlande enheter att iaktta någon avtalsspärr vid förnyad konkurrensutsättning i och för sig framstår som korrekt bör framhållas att rättsläget i denna del kan vara en oavsedd effekt snarare än ett medvetet val från unionslagstiftarens sida. Detta eftersom det rättsläge som regeringen

²⁸ Se förslaget till 7 kap. 4 § NLUF och artikel 51.2 i direktiv 2014/25/EU.

²⁹ Prop. 2015/16:195, s. 1214 f.

³⁰ Prop. 2015/15:195, s. 525 f.

redogör för i förarbetena bygger på att det enligt det andra rättsmedelsdirektivet finns möjlighet för medlemsstaterna att föreskriva undantag från avtalsspärren i situationer då det inte finns någon annonseringsskyldighet, dvs. i praktiken vid förhandlat förfarande utan föregående annonsering.³¹ Denna bestämmelse i det andra rättsmedelsdirektivet antogs dock innan det fanns några bestämmelser om förnyad konkurrensutsättning för försörjningssektorerna och har, såvitt känt, inte varit föremål för diskussion under unionslagstiftarens arbete med det nya försörjningsdirektivet. Detta trots att förnyad konkurrensutsättning de facto utgör ett förfarande utan krav på annonsering. Skillnaden i detta avseende mellan NLOU, enligt vilken avtalsspärr inte behöver tillämpas men ogiltighet kan bli följden om avtalsspärr inte tillämpas, och NLUF, enligt vilken varken avtalsspärr krävs eller ogiltighetstalan kan bli aktuell, framstår också som svårförklarlig. Nu när unionslagstiftarens ambition uppenbarligen varit att göra försörjningssektorernas ramavtalsbestämmelser mer lika den klassiska sektorns, kan man fråga sig varför denna likformighet inte även skulle omfatta rättsmedlen för ramavtal.

Det skulle, med andra ord, kunna vara av rent förbiseende från unionslagstiftarens sida som förnyade konkurrensutsättningar enligt NLUF inte kan bli föremål för överprövning, ens genom en talan om ogiltighet, medan detta är möjligt enligt NLOU.

4 Sammanfattning

Skillnaderna mellan försörjningssektorernas och den klassiska sektorns bestämmelser om ramavtal kommer att minska i och med NLUF:s ikraftträdande. Det lagtekniska verktyg som unionslagstiftaren använt för att åstadkomma detta har varit att ändra utgångspunkt från vad som idag gäller enligt LUF, där användning av ramavtal i försörjningssektorerna är ett fall av förhandlat förfarande utan föregående annonsering, till en lagteknisk modell som motsvarar den som idag finns i LOU, och framöver i NLOU, där ramavtalsanvändningen regleras av särskilda förfarandebestämmelser.

Vissa skillnader kvarstår dock. En sådan skillnad är längre tillåten löptid för ramavtal enligt NLUF.

En annan skillnad är att det kommer att finnas förhandlingsmöjligheter för upphandlande enheter enligt NLUF, även vid användning av ramavtal, även

³¹ Artikel 2 b i rådets direktiv 92/13/EEG av den 25 februari 1992 om samordning av lagar och andra författningar om gemenskapsregler om upphandlingsförfaranden tillämpade av företag och verk inom vatten-, energi-, transport- och telekommunikationssektorerna i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/66/EG av den 11 december 2007 om ändring av rådets direktiv 89/665/EEG och 92/13/EEG vad gäller effektivare förfaranden för prövning av offentlig upphandling.

om dessa möjligheter sannolikt kommer att utnyttjas inom ramen för förnyad konkurrensutsättning.

Ytterligare en skillnad är delvis mer begränsade rättsmedel i NLUF än i NLOU, såtillvida att den upphandlande enhet som tilldelar ett kontrakt baserat på ett ramavtal enligt NLUF inte behöver tillämpa någon avtalsspärr och att ett kontrakt som tilldelas baserat på ett ramavtal enligt NLUF kan inte heller bli föremål för en ansökan om överprövning av dess giltighet. Huruvida denna skillnad är en av unionslagstiftaren avsedd effekt, eller endast beror på att rättsmedelsdirektiven inte uppdaterats för att anpassas till de nya procedurdirektiven, får betraktas som oklart.

Det återstår att se om rättstillämpningen de facto ytterligare kommer att minska skillnaderna mellan försörjningssektorernas och den klassiska sektorns bestämmelser om ramavtal, genom att använda den klassiska sektorns mer detaljerade bestämmelser som tolkningsdata för försörjningssektorernas mer kortfattade bestämmelser, eller om de kvarvarande skillnaderna kommer att få bestå.